

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μοναδικός σειριακός αριθμός: Q3gHUYI7KsniPDaAaXAMTxw

**EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

**ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΑΠΟΦΑΣΗ**

Προσφυγή αριθ. 4561/17

Παναγιώτης ΑΣΠΙΩΤΗΣ

κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνερχόμενο την 1η Μαρτίου 2022 σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Marko Bošnjak, *Πρόεδρο*,

Péter Paczolay

Krzysztof Wojtyczek,

Alena Poláčková,

Erik Wennerström,

Ιωάννη Κτιστάκη,

Davor Derenčinovič, *δικαστές*

και Liv Tigerstedt, αναπληρώτρια γραμματέα τμήματος,

Λαμβανομένης υπόψη της προαναφερόμενης προσφυγής, η οποία κατατέθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2017,

Λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων που υπέβαλε η καθ'ης η προσφυγή Κυβέρνηση και εκείνων που υπέβαλε ως απάντηση ο προσφεύγων,

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. Ο προσφεύγων, Κος Παναγιώτης Ασπιώτης, είναι Έλληνας υπήκοος γεννημένος το 1978. Εκπροσωπήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου από τους Κ.Κ. Τσιτσελίκη και Α. Σπαθή, Δικηγόρους Θεσσαλονίκης.

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τις απεσταλμένες του αντιπροσώπου της, Κυρίες Γ.Παπαδάκη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και Σ. Παπαϊωάννου, Δικαστική πληρεξούσια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Α. Οι περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης

3. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά εκτέθηκαν από τους διαδίκους, συνοψίζονται ως εξής.

1. Το πλαίσιο της υπόθεσης

4. Στις 12 Μαρτίου 2013 η Αστυνομία βρήκε στην Αθήνα ένα ενοικιασμένο αυτοκίνητο μέσα στο οποίο ανακάλυψε όπλα και πυρομαχικά καθώς και τα δακτυλικά αποτυπώματα του προσφεύγοντος, ο οποίος είχε μισθώσει το όχημα αυτό στις 6 Μαρτίου 2013.

5. Σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία κινήθηκε ποινική διαδικασία κατά του προσφεύγοντος.

6. Στις 13 Οκτωβρίου 2015 ο προσφεύγων προφυλακίστηκε.

7. Απολογήθηκε ενώπιον της ανακρίτριας του Πρωτοδικείου Αθηνών στις 14 Οκτωβρίου 2015 και ενώπιον του Ειδικού Ανακριτή του Εφετείου («ο Ανακριτής») στις 2 Μαρτίου 2016.

8. Στις 4 Ιανουαρίου 2016, ο Εισαγγελέας Εφετών κίνησε νέα δίωξη για συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση.

9. Στις 2 Φεβρουαρίου 2016 ο ανακριτής διέταξε να ληφθεί γενετικό υλικό από τον προσφεύγοντα για εξέταση DNA (διάταξη αριθ. 75/2-2-2016). Η εν λόγω διάταξη κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 6 Φεβρουαρίου 2016, ώρα 3 μ.μ.

10. Το δείγμα DNA ελήφθη στις 3.15 μ.μ. της ίδιας ημέρας.

11. Στις 8 Φεβρουαρίου 2016 ο προσφεύγων εμφανίστηκε ενώπιον του ανακριτή και του κοινοποιήθηκε εκ νέου η υπ' αριθ. 75/2-2-2016 διάταξη.

Ενημερώθηκε επίσης ότι μπορούσε να διορίσει έναν τεχνικό σύμβουλο εντός 5 ημερών, όπως και έκανε, δευκρινίζοντας ότι επιθυμούσε να διορίσει δύο.

2. *Η εκδοχή του προσφεύγοντος για τα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου 2016*

12. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι στις 6 Φεβρουαρίου 2016, ώρα 2.30 μ.μ., κλήθηκε να δώσει δείγμα DNA. Ισχυρίζεται ότι αρνήθηκε και ότι ο αρμόδιος αστυνομικός του είπε ότι ο Εισαγγελέας Εφετών τον είχε διατάξει να προβεί στην λήψη του εν λόγω δείγματος με κάθε μέσο. Αμέσως μετά, δέκα άνδρες με κουκούλα στο πρόσωπο (σύμφωνα με τα λεγόμενά τους, ήσαν μέλη της αντιτρομοκρατικής μονάδας) φέρονται να τον ακινητοποιήσαν στο διάδρομο και να τον γρονθοκόπησαν και να τον κλώτσησαν στο κεφάλι και στα πλευρά. Τα χέρια του φέρονται να ήταν δεμένα πίσω από την πλάτη του και στον χώρο φέρεται να υπήρχε κάμερα. Φέρεται στην συνέχεια να μεταφέρθηκε σε άλλο κελί δίχως κάμερα. Οι αστυνομικοί φέρεται να συνέχισαν να τον χτυπούν με γροθιές και κλωτσιές. Ένας εξ αυτών φέρεται να έβαλε τα χέρια του στο λαιμό του προσφεύγοντος και να τον έσφιξε δυνατά, προκαλώντας του αίσθημα ασφυξίας ενώ οι υπόλοιποι αστυνομικοί της ομάδας συνέχιζαν να τον γρονθοκοπούν και να τον κλωτσούν στο στομάχι και τα πλευρά με σκοπό να κάμψουν την αντίστασή του και να του ανοίξουν το στόμα με τη βία. Οι αστυνομικοί φέρονται να το έκαναν αυτό τρεις φορές. Ένας από τους αστυνομικούς φέρεται να άνοιξε το στόμα του προσφεύγοντος και να έβαλε μέσα σε αυτό τρεις μπατονέτες. Μία από αυτά φέρεται να έσπασε στο στόμα του προσφεύγοντος και εκείνος να το κατάπιε. Οι αστυνομικοί φέρονται να συνέχισαν να κλωτσούν τον προσφεύγοντα στα πλευρά ακόμη και μετά την ολοκλήρωση της δειγματοληψίας DNA. Καθ' όλη τη διάρκεια του ξυλοδαρμού, ο οποίος φέρεται να διήρκεσε δεκαπέντε λεπτά περίπου, ο προσφεύγων άκουσε έναν από τους αστυνομικούς να δίνει εντολές και να λέει ιδίως: «πατήστε στα πόδια»

και «προσοχή να μην αφήσετε σημάδια». Στην συνέχεια ο προσφεύγων φέρεται να αφέθηκε μόνος του στο κελί του, χωρίς καμία ιατρική παρακολούθηση.

3. Η εκδοχή της Κυβέρνησης για τα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου 2016

13. Η Κυβέρνηση παραπέμπει στο υπ' αριθ. 1234/2016 βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών (παράγραφος 27 κατωτέρω) καθώς και στην υπ' αριθ. 7937/2018 διάταξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών (παράγραφοι 20-21 κατωτέρω).

4. Η ποινική διαδικασία που κινήθηκε κατά του προσφεύγοντος σχετικά με τα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου 2016

14. Στις 8 Φεβρουαρίου 2016 η Αστυνομία διαβίβασε στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών τον φάκελο υπόθεσης σε βάρος του προσφεύγοντος σχετικά με τα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου 2016. Στον εν λόγω φάκελο υποστηριζόταν ότι όταν οι αστυνομικοί προσπάθησαν να πάρουν δείγμα DNA από τον προσφεύγοντα, αυτός υπήρξε βίαιος και εχθρικός, απωθώντας τους αστυνομικούς με τα χέρια και τα πόδια του, σπάζοντας τις μπατονέτες με τα δόντια του και καταπίνοντας σκόπιμα μία από αυτές και χτυπώντας το κεφάλι του σε μια προσπάθεια να προκαλέσει τραύματα στον εαυτό του.

15. Σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία, κινήθηκε ποινική δίωξη κατά του προσφεύγοντος για αντίσταση κατά της αρχής.

16. Στις 6 Απριλίου 2017 το Πλημμελειοδικείο Αθηνών καταδίκασε τον προσφεύγοντα σε φυλάκιση ενός έτους (απόφαση αριθ. 13564/2017). Ο ενδιαφερόμενος άσκησε έφεση.

17. Στις 2 Μαΐου 2018 το Εφετείο Αθηνών αθώωσε τον προσφεύγοντα (απόφαση αριθ. 2782/2018). Θεώρησε ειδικότερα ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι ο προσφεύγων είχε καταφύγει σε σωματική ή ψυχολογική βία κατά των αστυνομικών.

5. Η ποινική διαδικασία που κίνησε ο προσφεύγων κατά των αστυνομικών σχετικά με τα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου 2016

18. Στις 15 Μαρτίου 2016 ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών μήνυση ενόψει της κίνησης ποινικής δίωξης σε βάρος όλων των αστυνομικών που ήταν υπεύθυνοι για τις πράξεις των οποίων ισχυριζόταν ότι ήταν θύμα με αφορμή τη λήψη δείγματος γενετικού υλικού που πραγματοποιήθηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2016. Ισχυρίστηκε ότι οι πράξεις αυτές στοιχειοθετούσαν τα αδικήματα της πρόκλησης επικίνδυνων σωματικών βλαβών και της πρόκλησης βασανιστηρίων εκ μέρους των αστυνομικών. Περιέγραψε τη δική του εκδοχή των γεγονότων.

19. Σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία, διατάχθηκε προκαταρκτική εξέταση.

20. Στις 13 Ιουλίου 2018, η Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αθηνών κατέληξε στο συμπέρασμα ότι καμία ένδειξη ενοχής δεν προέκυψε από τον φάκελο και απέρριψε τη μήνυση του προσφεύγοντος (διάταξη αριθ. 7937/2018).

21. Θεώρησε ειδικότερα ότι ο προσφεύγων είχε «αρνηθεί να συνεργαστεί για τη λήψη του DNA και άρχισε να γίνεται επιθετικός και βίαιος, πέφτοντας στο έδαφος για να εμποδίσει την αστυνομία να πάρει γενετικό υλικό από το στόμα του». Ανέφερε επίσης ότι ο ενδιαφερόμενος είχε αρνηθεί να ακολουθήσει τους αστυνομικούς σε ένα προσωρινό κελί που είχε διατεθεί για τη λήψη και βρισκόταν σε απόσταση είκοσι μέτρων από το δικό του, και ότι, ενώ βρισκόταν χωρίς χειροπέδες στο διάδρομο που οδηγούσε από το κελί του στο προσωρινό κελί είχε αρπάξει τα κάγκελα ενός άλλου κελιού και κρατήθηκε από αυτά, αναγκάζοντας έτσι τους αστυνομικούς να τον απομακρύνουν και στη συνέχεια να τον μεταφέρουν σε προσωρινό κρατητήριο και να του περάσουν χειροπέδες προκειμένου να πάρουν δείγμα γενετικού υλικού. Πρόσθεσε τα εξής: οι αστυνομικοί «αποπειράθηκαν τουλάχιστον τρεις φορές να συλλέξουν σάλιο από το στόμα του προσφεύγοντος με

μπατονέτες. Τις δύο πρώτες φορές, ο προσφεύγων έσπασε τις μπατονέτες με τα δόντια του και κατάπιε μία από αυτές, παρά τις εκκλήσεις των αστυνομικών να την φτύσει στο πάτωμα. Την τελευταία φορά, το δείγμα ελήφθη με το τρίψιμο της μπατονέτας στην εσωτερική πλευρά της παρειάς του προσφεύγοντος, οι αστυνομικοί (...) έφυγαν από το κελί και ο κρατούμενος παρέμεινε εκεί χωρίς χειροπέδες και, φανερά εκνευρισμένος, αυτοτραυματίστηκε χτυπώντας το κεφάλι του στον τοίχο». Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, η Εισαγγελέας είχε αξιολογήσει όλα τα ιατρικά έγγραφα. Η Εισαγγελέας είπε ακόμα ότι «το κοινό στοιχείο όλων των (ιατρικών) πιστοποιητικών [ήταν] μια βλάβη στο δεξί φρύδι του προσφεύγοντος» και ότι οι γιατροί που εξέτασαν τον προσφεύγοντα δεν είχαν επιβεβαιώσει την ύπαρξη βλάβης, ή έστω οποιασδήποτε ερυθρότητας, ούτε στα δεξιά πλευρά του ούτε στην κοιλιά του, όπου έλεγε ότι είχαν κλωτσήσει επανειλημμένως οι αστυνομικοί. Σχετικά με τη βλάβη στο δεξί φρύδι του προσφεύγοντος, διευκρίνισε ότι «δύο αυτόπτες μάρτυρες [είχαν] επιβεβαιώσει ότι είχε προκληθεί από τον προσφεύγοντα όταν εκείνος προσπαθούσε να αυτοτραυματιστεί και όχι από του αστυνομικούς». Θεώρησε τέλος ότι ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος ότι οι αστυνομικοί είχαν προσπαθήσει να τον «πνίξουν» για να τον αναγκάσουν να ανοίξει το στόμα του δεν ήταν πειστικός διότι για τη λήψη του γενετικού υλικού αρκούσε η εισαγωγή της μπατονέτας ανάμεσα στα χείλη και η επαφή με το εσωτερικό της παρειάς χωρίς να χρειάζεται να ανοίξει εντελώς το στόμα.

22. Ο προσφεύγων δεν άσκησε το προβλεπόμενο στο άρθρο 48 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ) ένδικο μέσο.

6. Η διοικητική έρευνα για τα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου 2016

23. Σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία διατάχθηκε διοικητική έρευνα σε βάρος των αστυνομικών που εμπλέκονται στα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου 2016.

24. Στις 5 Απριλίου 2019, ο υπεύθυνος για την έρευνα αξιωματικός πρότεινε να τεθεί στο αρχείο η υπόθεση διότι κατά την άποψή του δεν υπήρχε καμία επαρκής ένδειξη που να υποδηλώνει ότι οι εν λόγω αστυνομικοί είχαν διαπράξει πειθαρχικό αδίκημα.

7. Η διαδικασία ακύρωσης αναφορικά με το τεστ DNA

25. Στις 11 Φεβρουαρίου 2016 ο προσφεύγων υπέβαλε ένσταση στον ανακριτή με σκοπό την ακύρωση ανακριτικής πράξης, ήτοι της λήψης δείγματος DNA. Του ζήτησε να απαγορεύσει οποιαδήποτε περαιτέρω επεξεργασία του DNA του και να διατάξει την καταστροφή του δείγματος. Ισχυρίστηκε ειδικότερα τα εξής. Πρώτον, φέρεται να του ασκήθηκε σοβαρή σωματική βία με σκοπό τη λήψη του DNA του. Αυτό φέρεται να έγινε αφού, με τα χέρια δεμένα στην πλάτη, τον ξυλοκόπησαν δέκα άνδρες με κουκούλα στο πρόσωπο για περίπου δεκαπέντε λεπτά. Φέρεται να υπέστη βαριές σωματικές βλάβες και βασανιστήρια που συνιστούν αδικήματα. Δεύτερον, η χρήση βίας για τη υποχρεωτική λήψη γενετικού υλικού θα ήταν αντίθετη προς τα άρθρα 2, 5 και 7 του Συντάγματος και θα παραβίαζε την αρχή του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Τρίτον, η δειγματοληψία DNA φέρεται να πραγματοποιήθηκε πριν ο προσφεύγων ενημερωθεί ότι μπορούσε να διορίσει τεχνικούς συμβούλους.

26. Στις 20 Μαΐου 2016 το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών («το Συμβούλιο») απέρριψε μερικώς την ένσταση που υποβλήθηκε ενώπιόν του (διάταξη αριθ. 787/2016). Θεώρησε ότι η δειγματοληψία DNA ήταν απολύτως αναγκαία, ότι είχε διαταχθεί νομίμως και ότι, ενόψει των σοβαρών ενδείξεων ότι ο προσφεύγων είχε διαπράξει τρομοκρατικές πράξεις, είχε ασκηθεί ο αναγκαίος βαθμός εξαναγκασμού ενώπιον της άρνησης του προσφεύγοντος. Εκτίμησε επιπλέον ότι το γεγονός ότι ο προσφεύγων ενημερώθηκε μετά τη λήψη του δείγματος DNA ότι μπορούσε να διορίσει τεχνικούς συμβούλους δεν είχε καμία επίπτωση εν προκειμένω δεδομένου ότι ο ενδιαφερόμενος είχε τελικά διορίσει πριν

την επεξεργασία του γενετικού υλικού που λήφθηκε με τον τρόπο αυτό δύο τεχνικούς συμβούλους που τον είχαν βοηθήσει στην πραγματογνωμοσύνη που διενεργήθηκε στο πλαίσιο αυτό. Αναφορικά με τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος ότι είχε υποστεί έντονη βία με σκοπό τη λήψη DNA, το Συμβούλιο έλαβε υπόψη του τη δήλωση του ενδιαφερόμενου σύμφωνα με την οποία είχε μεταφερθεί σε δύο νοσοκομεία όπου διαπιστώθηκε η ύπαρξη σωματικών βλαβών που του προκάλεσαν αστυνομικοί αλλά δεν αποφάνθηκε επί του σημείου αυτού, αναμένοντας από τον προσφεύγοντα να προσκομίσει ιατρικά πιστοποιητικά. Το βούλευμα αυτό κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 15 Ιουνίου 2016.

27. Το Συμβούλιο συνήλθε εκ νέου στις 12 Ιουνίου 2016 (διάταξη αριθ. 1234/2016). Θεώρησε ότι εκτός από μια εκδορά στη δεξιά πλευρά του μετώπου του ως αποτέλεσμα της άρνησής του να συνεργαστεί κατά τη λήψη γενετικού υλικού, ο προσφεύγων δεν είχε υποστεί καμία σωματική βλάβη ή βλάβη της υγείας του ικανή να απειλήσει τη ζωή του ή να ισοδυναμεί με σοβαρή σωματική βλάβη. Πρόσθεσε ότι δεν ήταν αναγκαία η νοσηλεία του προσφεύγοντα. Το βούλευμα αυτό κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο στις 25 Ιουλίου 2016.

8. Η διαδικασία ενώπιον του Συνήγορου του Πολίτη σχετικά με τα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου 2016

28. Στις 16 Νοεμβρίου 2017, ο προσφεύγων υπέβαλε καταγγελία στον Συνήγορο του Πολίτη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 56§2 του νόμου 4443/2016 και της παραγράφου 10 α) του εσωτερικού κανονισμού του Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας.

29. Τον Ιανουάριο του 2018, σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία, ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από την αστυνομία να διερευνήσει τα εν λόγω γεγονότα στο πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας κατά των εμπλεκόμενων αστυνομικών.

30. Στις 23 Μαΐου 2019, η αστυνομία απέστειλε έκθεση στον Συνήγορο του Πολίτη.

31. Στις 16 Ιανουαρίου 2020, ο Συνήγορος του Πολίτη επέστρεψε την έκθεση στην αστυνομία θεωρώντας ότι η εν λόγω διαδικασία είχε αρκετές ελλείψεις.

32. Στις 3 Αυγούστου 2020 η Αστυνομία απάντησε με νέα έκθεση και απόφαση.

33. Στις 7 Απριλίου 2021 ο αρχηγός του Γενικού Επιτελείου της Ελληνικής Αστυνομίας διέταξε την επανεξέταση της υπόθεσης. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, το εσωτερικό δίκαιο δεν προβλέπει τέτοια δυνατότητα.

B. Το οικείο εσωτερικό δίκαιο

34. Οι διατάξεις του εσωτερικού δικαίου που σχετίζονται με την παρούσα υπόθεση περιγράφονται στις αποφάσεις *Andersen κατά Ελλάδας* (αριθ. 42660/11, §39, 26 Απριλίου 2018), *Τσαλικίδης και λοιποί κατά Ελλάδας* (αριθ. 73974/14, §34, 16 Νοεμβρίου 2017), *Shuli κατά Ελλάδας* (αριθ. 71891/10, §14, 13 Ιουλίου 2017) και *Nieciecki κατά Ελλάδας* (αριθ. 11677/11, § 25, 4 Δεκεμβρίου 2012).

35. Την εποχή των γεγονότων, το άρθρο 48 του ΚΠΔ είχε ως εξής:

Άρθρο 48

Δικαίωμα προσφυγής του εγκαλούντα

«1.Ο εγκαλών μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) μηνών από την έκδοση της διάταξης κατά τις παραγράφους 1 και 2 του προηγούμενου άρθρου, μπορεί να προσφύγει κατά αυτής στον αρμόδιο Εισαγγελέα Εφετών. Η προθεσμία δεν παρεκτείνεται για κανένα λόγο. Για την προσφυγή συντάσσεται έκθεση από τον Γραμματέα της Εισαγγελίας που εξέδωσε την προσβαλλόμενη διάταξη.

2. Ο προσφεύγων υποχρεούται να καταθέσει παράβολο υπέρ του Δημοσίου ποσού διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, το οποίο επισυνάπτεται στην έκθεση που συντάσσει ο πιο πάνω Γραμματέας. Σε περίπτωση που υποβλήθηκε μία έγκληση από περισσότερους εγκαλούντες, κατατίθεται μόνο ένα παράβολο. Το

ύψος του ποσού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αν δεν κατατεθεί το παράβολο η προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη από τον Εισαγγελέα Εφετών.

3. Αν ο Εισαγγελέας Εφετών δεχθεί την προσφυγή παραγγέλλει είτε τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης αν πρόκειται για κακούργημα για το οποίο δεν έχει ήδη διενεργηθεί, είτε την άσκηση ποινικής δίωξης στις λοιπές περιπτώσεις και διατάσσει την επιστροφή του παραβόλου στον καταθέσαντα αυτό».

36. Σύμφωνα με τη νομολογία και τη θεωρία, η εν λόγω προσφυγή χαρακτηρίζεται οιονεί έφεση και η σχετική αρμοδιότητα του Εισαγγελέα Εφετών «δικαιοδοσία δευτέρου βαθμού» διότι επιτρέπει στον εγκαλούντα να ζητήσει την επανεξέταση της διάταξης που εξέδωσε ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών με σκοπό την ακύρωση ή τη μεταρρύθμισή της, και κατά συνέπεια οι διατάξεις που αφορούν τα ένδικα μέσα εφαρμόζονται κατ' αναλογία σε αυτόν, τόσο εκείνες που αφορούν το αντικείμενο (έλεγχος του νομοτύπου) και τη διαδικασία, όσο και εκείνες που αφορούν τα αποτελέσματά τους- μεταβίβαση, επέκταση και αναστολή (Άρειος Πάγος, απόφαση αριθ. 1609/1989, διατάξεις αριθ. 56/2020 του Εισαγγελέα Εφετών Πατρών και 111/2009 του Εισαγγελέα Εφετών Πειραιώς, Λ. Μαργαρίτης, Ποινική Δικονομία, Σάκκουλας, 2005, σ. 9, Κ.Σεβαστίδης, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας- Κατ'άρθρο ερμηνεία (εκδ. 2011), σ. 546). Επιπλέον, μπορεί να ασκηθεί μόνο μία φορά από τον εγκαλούντα (διατάξεις αριθ. 11/2002 του Εισαγγελέα Εφετών Θεσσαλονίκης και 11/1995 του Εισαγγελέα Εφετών Πατρών).

37. Την 1η Ιουλίου 2019 τέθηκε σε ισχύ ο νέος ΚΠΔ (νόμος αριθ. 4620/2019) και διατήρησε το δικαίωμα προσφυγής του εγκαλούντα (νέο άρθρο 52 ΚΠΔ). Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του νέου ΚΠΔ, οι αιτιάσεις και οι δικονομικές δυνατότητες του εγκαλούντα ρυθμίζονται

πλήρως και τα δικαιώματα του εγκαλούντα διέπονται από τους κανόνες της δίκαιης δίκης. Ένας πιο πρόσφατος νόμος (αριθ. 4637/2019) προέβλεψε ότι οι εγκαλούντες που δικαιούνται νομική βοήθεια εξαιρούνται από την υποχρέωση κατάθεσης παραβόλου.

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

38. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι κακοποιήθηκε σωματικά από τους εμπλεκόμενους αστυνομικούς. Θεωρεί ότι αυτό αποτελεί παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Εκτιμά επίσης ότι οι αρχές δεν τήρησαν την υποχρέωσή τους να διεξαγάγουν αποτελεσματική έρευνα σχετικά με τα ισχυριζόμενα γεγονότα.

ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ

A. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

1. Η Κυβέρνηση

39. Η Κυβέρνηση προβάλλει, κατά πρώτο λόγο, τη μη τήρηση της εξάμηνης προθεσμίας. Ισχυρίζεται ότι το υπ' αριθ. 787/2016 βούλευμα με το οποίο το Συμβούλιο απέρριψε την ένσταση του προσφεύγοντος ως προς τον πρώτο και τον τρίτο λόγο που εκείνος προέβαλε κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο στις 15 Ιουνίου 2016, ήτοι πάνω από έξι μήνες πριν την κατάθεση της προσφυγής στις 7 Ιανουαρίου 2017.

40. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται επίσης ότι ο προσφεύγων δεν εξάντλησε τα εσωτερικά ένδικα μέσα. Προς επίρρωση της θέσης του, υποστηρίζει ότι ο ενδιαφερόμενος δεν άσκησε το προβλεπόμενο στο άρθρο 48 του ΚΠΔ ένδικο μέσο προκειμένου να προσβάλει την υπ' αριθ. 7937/2018 διάταξη που εξέδωσε ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αθηνών και ότι, ως εκ τούτου, η υπόθεση δεν εξετάστηκε από τον Εισαγγελέα Εφετών. Δηλώνει ότι η απόρριψη της αγωγής που ασκήθηκε πρωτοδίκως είναι η μόνη προϋπόθεση για την άσκηση τέτοιου ένδικου μέσου. Εκτιμώντας ότι το παρόν ένδικο μέσο έχει οιοονεί δικαστικό χαρακτήρα, ισχυρίζεται ότι είναι εφαρμοστέες οι διατάξεις του ΚΠΔ.

Προσθέτει ότι δυνάμει του άρθρου 48 § 3 του ΚΠΔ, ο Εισαγγελέας Εφετών, κάνοντας δεκτό το αίτημα προσφυγής, μπορεί είτε να διατάξει προκαταρκτική εξέταση όταν πρόκειται για έγκλημα για το οποίο δεν διεξήχθη τέτοια έρευνα είτε, στις λοιπές περιπτώσεις, να διατάξει τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών να κινήσει ποινική δίωξη.

41. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων, ο Εισαγγελέας Εφετών μπορεί επίσης είτε να διεξάγει ο ίδιος προκαταρκτική εξέταση εάν θεωρεί ότι η έρευνα που διεξήγαγε ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών δεν ήταν επαρκής, είτε να διατάξει την συνέχιση της έρευνας που διεξήγαγε ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι εάν ο προσφεύγων είχε ασκήσει έφεση κατά της υπ' αριθ. 7937/2018 διάταξης της Εισαγγελέως Πλημμελειοδικών Αθηνών, η έφεση αυτή θα είχε εξεταστεί από τον Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος θα μπορούσε να κάνει χρήση όλων των αναφερόμενων δυνατοτήτων.

2. Ο προσφεύγων

42. Ο προσφεύγων υποστηρίζει, αφενός, ότι τήρησε την εξαμηνιαία προθεσμία καθώς κατέθεσε την προσφυγή του εντός έξι μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της υπ' αριθ. 1234/2016 απόφασης του Συμβουλίου, δηλαδή στις 15 Ιουλίου 2016, και, αφετέρου, ότι εξάντλησε τα εσωτερικά ένδικα μέσα. Υποστηρίζει ότι οι αστυνομικοί τού κοινοποίησαν την απόφαση υποβολής του σε λήψη DNA, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να διορίσει τεχνικούς συμβούλους λίγο πριν από τη διενέργεια της δειγματοληψίας, και άρα ότι δεν μπόρεσε να αμφισβητήσει το μέτρο αυτό πριν την υλοποίησή του. Θεωρεί ότι το γεγονός ότι τού κοινοποιήθηκε εκ νέου η διάταξη λήψης DNA στις 8 Φεβρουαρίου 2016 αποτελεί αναγνώριση από τις αρχές ότι η πρώτη κοινοποίηση «δεν μπορούσε να παραγάγει τα έννομα αποτελέσματα για τα οποία είχε εκδοθεί».

43. Όσον αφορά τη δυνατότητα που προσφέρει το άρθρο 48 του ΚΠΔ περί άσκησης έφεσης κατά της υπ' αριθ. 7937/2018 διάταξης της

Εισαγγελέως Πλημμελειοδικών Αθηνών, ο προσφεύγων παραδέχεται ότι δεν έκανε χρήση αυτής, αλλά ισχυρίζεται ότι το ένδικο μέσο που προβλέπει το άρθρο 48 του ΚΠΔ δεν ήταν το μόνο διαθέσιμο. Υποστηρίζει ότι είχε στη διάθεσή του τρία άλλα ένδικα μέσα -προσφυγή κατά της διάταξης περί λήψης DNA, αίτηση ενώπιον του Συνήγορου του Πολίτη και έναρξη διοικητικής έρευνας κατά των εμπλεκόμενων αστυνομικών- και ότι τα χρησιμοποίησε. Σε ό,τι αφορά στο τρίτο ένδικο μέσο, υποστηρίζει ότι οι εθνικές αρχές έλαβαν υπόψη τους τις καταθέσεις μόνο δύο αστυνομικών και, άρα, ότι δεν έδειξαν τη δέουσα επιμέλεια. Ισχυρίζεται όμως ότι το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει καμία άλλη δυνατότητα έφεσης σε παρόμοια περίπτωση. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου συμπεραίνει ότι, όταν το εθνικό δίκαιο προβλέπει περισσότερα ένδικα μέσα, το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης δεν απαιτεί από τον προσφεύγοντα, ο οποίος προσπάθησε να πετύχει επανόρθωση της παραβίασης της Σύμβασης με ένα από αυτά τα ένδικα μέσα, να πρέπει αναγκαστικά να κάνει χρήση και άλλων. Κατά την άποψη του προσφεύγοντα, εναπόκειται στην Κυβέρνηση να αποδείξει ποιο ένδικο μέσο ήταν διαθέσιμο και αποτελεσματικό.

44. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται σχετικά ότι κατέθεσε προσφυγή προκειμένου να προσβάλει τη διάταξη του ανακριτή σχετικά με τη λήψη του DNA του και ότι το Συμβούλιο την απέρριψε με τις υπ'αριθ. 787/2016 και 1236/2016 αποφάσεις του. Προσθέτει ότι τα τρία επιχειρήματα που προέβαλε στην εν λόγω προσφυγή - σχετικά με α) την προστασία και τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, β) την καταφυγή στη βία για τη λήψη DNA και γ) το γεγονός ότι η λήψη πραγματοποιήθηκε πριν του δοθεί η δυνατότητα να διορίσει τεχνικούς συμβούλους - αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της θέσης του σύμφωνα με την οποία υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Ισχυρίζεται ότι οι εν λόγω λόγοι βασίζονταν στα ίδια πραγματικά περιστατικά και ότι οι αιτιάσεις αλληλοσυνδέονται. Αναφέρει ότι οι αστυνομικοί δεν υπήρξαν βίαιοι παρουσία των τεχνικών συμβούλων.

Εκτιμά επίσης ότι ο δεύτερος λόγος του θα μπορούσε να είχε οδηγήσει τις αρχές να ξεκινήσουν έρευνα για τα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου 2016 καθώς και να κινήσουν διαδικασία κατά των εμπλεκόμενων αστυνομικών. Τέλος ισχυρίζεται ότι μόνο μετά τις 25 Ιουλίου 2016, οπότε έλαβε γνώση των δύο αποφάσεων (αριθ. 787/2016 και 1236/2016) του Συμβουλίου, μπόρεσε να προβεί σε πλήρη αξιολόγηση των αγωγών που μπορούσε να καταθέσει.

45. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ακόμα σε σχέση με το αίτημα που υπέβαλε στον Συνήγορο του Πολίτη, ότι στο υπ' αριθ. 237463/557774/2020 πόρισμά του, ο τελευταίος καλούσε την αστυνομία να επανεξετάσει την υπόθεση. Υποστηρίζει ότι η έκθεση της αστυνομίας ήταν ελαττωματική από πολλές απόψεις και ότι ο Συνήγορος του Πολίτη κάλεσε τις αρχές να διερευνήσουν τις συνθήκες της υπόθεσης και στη συνέχεια να κινήσουν ποινική διαδικασία.

46. Ο προσφεύγων υποστηρίζει επίσης ότι οι διοικητικές, πειθαρχικές και ποινικές διαδικασίες που αφορούν σε πράξεις αστυνομικής βίας παρουσιάζουν «συστημικά, δομικά και ενδημικά» ελαττώματα και έχουν ως κοινό παρονομαστή ελλειπείς και μεροληπτικές διαδικασίες συλλογής και εξέτασης αποδεικτικών στοιχείων. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, ο Εισαγγελέας Εφετών, ο οποίος έχει επιληφθεί προσφυγής δυνάμει του άρθρου 48 του ΚΠΔ, δεν κινεί αυτομάτως έρευνα ή ποινική δίωξη αλλά αξιολογεί το υλικό που περιέχεται στις κατηγορίες που διατύπωσε ο προσφεύγων ενώπιον του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών. Οι περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης θα έδειχναν ότι ήταν «εξαιρετικά απίθανο» ο Εισαγγελέας Εφετών να κινήσει ποινική διαδικασία κατά των εμπλεκόμενων αστυνομικών. Εξάλλου το γραφείο του Εισαγγελέα φέρεται να μην κίνησε έρευνα ακόμα και μετά την παρέμβαση του Συνήγορου του Πολίτη.

47. Ο προσφεύγων έκρινε ότι θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για «διαρθρωτική ατιμωρησία του αστυνομικού προσωπικού». Προς επίρρωση του ισχυρισμού του, ανέφερε τον αριθμό των σχετικών

αποφάσεων που εξέδωσε το Δικαστήριο, καθώς και τα πορίσματα της Επιτροπής Υπουργών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων και του Συνήγορου του Πολίτη. Υποστηρίζει ότι οι έρευνες κατά αστυνομικών είναι καταδικασμένες σε αποτυχία και ότι στην προκειμένη περίπτωση οι ισχυρισμοί του απορρίφθηκαν δύο φορές χωρίς να έχει γίνει η κατάλληλη έρευνα. Κατηγορεί τους επιληφθέντες με την υπόθεση δικαστές ότι δεν συγκέντρωσαν τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία ενώ είχαν τη δυνατότητα να το πράξουν. Από τις διαπιστώσεις του Συνήγορου του Πολίτη συμπεραίνει ότι «ο εισαγγελέας εξέτασε τα αποδεικτικά στοιχεία με επιλεκτικό τρόπο». Ισχυρίζεται επίσης ότι αθώωθηκε για την κατηγορία της αντίστασης κατά της αρχής, ότι οι καταθέσεις των αστυνομικών ήταν αντιφατικές και ότι δεν ζητήθηκαν οι βιντεοσκοπήσεις από τις κάμερες που βρίσκονταν μέσα στο Αρχηγείο της Αστυνομίας όπου συνέβησαν τα γεγονότα. Ως εκ τούτου, υποστηρίζει ότι το άρθρο 48 του ΚΠΔ δεν αποτελεί αποτελεσματικό ένδικο μέσο προς εξάντληση.

B. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

48. Το Δικαστήριο δεν κρίνει αναγκαίο να αποφανθεί επί της ένστασης της Κυβερνήσεως σχετικά με τη μη τήρηση της εξάμηνης προθεσμίας διότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη για τους ακόλουθους λόγους.

49. Υπενθυμίζει ότι το άρθρο 35 της Σύμβασης απαιτεί την εξάντληση μόνο των ένδικων μέσων που είναι προσβάσιμα, κατάλληλα και σχετικά με τις καταγγελλόμενες παραβιάσεις (βλέπε *Sejdovic κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 56581/00, § 46, ΕΔΔΑ 2006-11).

50. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι για να θεωρηθεί αποτελεσματικό ένα ένδικο μέσο σε υποθέσεις όπου υπάρχει ισχυρισμός περί παραβίασης του άρθρου 2 ή 3 της Σύμβασης, θα έπρεπε να προβλέπει ένα νομικό μηχανισμό διερεύνησης της αιτίας (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Ogur κατά Τουρκίας* [GC], αριθ. 21594/93, §66, ΕΔΔΑ 1999-III).

51. Σε σχέση με το θέμα αυτό, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, όπως ισχυρίζεται η Κυβέρνηση, το βάρος της απόδειξης βαρύνει την ίδια (βλ. *Petrella κατά Ιταλίας*, αριθ. 24340/07, § 27, 18 Μαρτίου 2021), το άρθρο 48 του ΚΠΔ προβλέπει ότι, όταν κάνει δεκτή μια προσφυγή, ο Εισαγγελέας Εφετών μπορεί είτε να διατάζει προκαταρκτική εξέταση σε περίπτωση εγκλήματος για το οποίο δεν έχει διεξαχθεί τέτοια έρευνα είτε, στις άλλες περιπτώσεις, να ζητήσει από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών να κινήσει ποινική δίωξη. Στο σημείο αυτό, η Κυβέρνηση προσκόμισε δύο πρόσφατες διατάξεις του Εισαγγελέα Εφετών οι οποίες αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα του ένδικου μέσου: ύστερα από αίτηση του εγκαλούντος βάσει του άρθρου 48 του ΚΠΔ ο Εισαγγελέας Εφετών είχε ακυρώσει την απόρριψη του Εισαγγελέα Πρωτοδικών και τον είχε διατάξει να συνεχίσει την προκαταρκτική εξέταση (διατάξεις αριθ. 13/2016 του Εισαγγελέα Εφετών Πατρών και 13/2019 του Εισαγγελέα Εφετών Πειραιώς). Σε μια τρίτη υπόθεση που προσκόμισε και πάλι η Κυβέρνηση, η οποία αφορούσε μήνυση λόγω αστυνομικής βίας, ένας από τους εγκαλούντες, η προσφυγή του οποίου βάσει του άρθρου 48 του ΚΠΔ είχε απορριφθεί, κατέθεσε στη συνέχεια προσφυγή στο Διοικητικό Πρωτοδικείο, ζητώντας αποζημίωση. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών εξέτασε την υπόθεση υπό το φως του άρθρου 2 της Σύμβασης και του επιδίκασε αποζημίωση, εκτιμώντας ότι η καθυστερημένη παροχή από την ελληνική Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων των εγγράφων που αφορούσαν την πειθαρχική διαδικασία της αστυνομίας τον είχε αναγκάσει να υπερασπιστεί αποτελεσματικά την προσφυγή του βάσει του άρθρου 48 του ΚΠΔ (απόφαση αριθ. 402/2020).

52. Επιπλέον, η προσφυγή αυτή εγγυάται ένα προσωπικό δικαίωμα του εγκαλούντα και, ως εκ τούτου, δεν αποτελεί ιεραρχική προσφυγή (a contrario, *Belevitskiy κατά Ρωσίας*, αριθ. 72967/01, §§ 59-60, 1 Μαρτίου 2007). Πράγματι, φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα προσφυγής του εγκαλούντος» (παράγραφος 35 ανωτέρω), ασκείται αποκλειστικά από τον

εγκαλούντα (ή τον δικηγόρο του), ο εγκαλών πρέπει να καταβάλει το παράβολο, το οποίο του επιστρέφεται εάν ο Εισαγγελέας Εφετών κάνει δεκτή την προσφυγή, μπορεί να ασκηθεί μόνο μία φορά από τον εγκαλούντα και, κυρίως, οι διατάξεις του ΚΠΔ σχετικά με τα ένδικα μέσα εφαρμόζονται κατ' αναλογία, τόσο εκείνες που αφορούν το αντικείμενο (έλεγχος του νομοτύπου) και τη διαδικασία, όσο και εκείνες που αφορούν τα αποτελέσματά τους- μεταβίβαση, επέκταση και αναστολή. Τέλος, μπορεί να ασκηθεί μόνο μία φορά από τον εγκαλούντα (παράγραφος 36 ανωτέρω).

53. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο πολύ πρόσφατος ΚΠΔ διατήρησε το ένδικο αυτό μέσο και ενίσχυσε περαιτέρω την πλήρη εφαρμογή του, προβλέποντας ακόμη και μια διάταξη που ευνοεί την άσκησή του από τους δικαιούχους νομικής βοήθειας (βλέπε παράγραφο 37 ανωτέρω).

54. Τέλος, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα άλλα ένδικα μέσα που ανέφερε ο προσφεύγων δεν θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην έναρξη ποινικής έρευνας κατά τη διάρκεια της οποίας θα μπορούσε να εξεταστεί η αιτίαση του προσφεύγοντος βάσει του άρθρου 3 της Σύμβασης.

55. Δεδομένων των περιστάσεων αυτών, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν εξάντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα καθώς δεν άσκησε την προσφυγή που προβλέπει το άρθρο 48 του ΚΠΔ για να προσβάλει την υπ' αριθ. 7937/2018 διάταξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών.

56. Συνεπώς, η προσφυγή πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ένδικων μέσων κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,
Κηρύσσει απαράδεκτη την προσφυγή.

Έγινε στα γαλλικά και, στη, συνέχεια, κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 24 Μαρτίου 2022.

Μοναδικός σειριακός αριθμός: Q3gHUYI7KsniPDAaXAMTxw

(υπογραφή)
Liv Tigerstedt
Αναπληρώτρια Γραμματέας

(υπογραφή)
Marko Bošnjak
Πρόεδρος

Έγγραφο προς μετάφραση: 12 σελίδες
Μεταφρασμένο έγγραφο: 18 σελίδες

Επίσημη μετάφραση εκ του πρωτοτύπου, από τη γαλλική προς την ελληνική γλώσσα.

Η πιστοποιημένη μεταφράστρια του Υπ.Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας (Α.Μ.105).

Αθήνα, 03/06/2022